

Родько О.Ю., здобувач вищої освіти СВО Магістр,

Спеціальність 073 Менеджмент

Науковий керівник: к.е.н., доцент Сазонова Т. О.

МЕТОДИ АНАЛІЗУ Й ОЦІНКИ РИЗИКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Безризикових проектів не існує. Зростання складності проекту веде за собою збільшення чисельності та масштабів супутніх ризиків. Управління ризиками проектів має специфічні особливості. Так, рішення про вкладення капіталу, засноване на майбутніх витратах і прибутках, має певну міру невизначеності, яку не можна не брати до уваги. Елементи невизначеності, пов'язані з проектом, повинні бути оцінені так, щоб сприяти мінімізації впливу можливих несприятливих подій у майбутньому.

Під ризиком у проектному аналізі розуміють ймовірність визначеного рівня втрат фірмою частини своїх ресурсів або недоотримання доходів, або появу додаткових витрат при реалізації проекту [1]. В проектній діяльності розрізняють дві групи ризиків, пов'язаних із підготовкою та реалізацією проекту, – систематичний і несистематичний. Прикладами систематичного ризику є політична нестабільність, зміни умов оподаткування. Інші види систематичного ризику відображають вплив факторів конкурентного середовища, у тому числі загального ринкового попиту, рівня конкуренції і цін на сировину і т. д. Несистематичними ризиками є ризики, що безпосередньо стосуються проекту. Рівень рентабельності виробництва, період початку будівництва і сам процес будівництва, вартість основного капіталу і продуктивність - все це є видами несистематичного ризику [2].

Розрізняють такі види аналізу ризику:

– якісний – визначення показників ризику, етапів робіт, при яких виникає ризик, його потенційних зон та ідентифікація ризику – для цього складається карта ризиків. При цьому вона є динамічною – змінюється у процесі реалізації проекту. Отже, в ході процесу якісного аналізу проводиться ряд експертних оцінок можливих несприятливих наслідків, обумовлених виявленими факторами;

– кількісний – передбачає числове визначення розміру окремих ризиків, а також проекту в цілому. У процесі кількісного аналізу визначаються і уточнюються значення кількісних показників ймовірності виникнення загрозливих подій. Кількісний аналіз значно більш трудомісткий, але і більш точний. Він вимагає якості вхідних даних, використання розвинених математичних моделей і більш високої компетентності від персоналу.

Процедура експертної оцінки ризику передбачає: визначення видів ризику і граничного рівня його припустимої величини; встановлення ймовірності настання ризикової події і небезпечності даного ризику для успішного завершення проекту; визначення інтегрального рівня з кожним видом ризику і вирішення питання про прийнятність даного виду ризику для учасників проекту [3].

Зазвичай аналіз ризику провадиться кількома основними методами. Для цього користуються методом чутливості, методом сценаріїв та методом Монте-Карло [4].

Метою аналізу чутливості є використання змін заданих параметрів для визначення життєздатності проекту в умовах невизначеності. Він визначає кількість і вказує на вплив невизначеності та намагається виразити математичним способом відношення змінних величин, що їх складають просування ліквідності та рентабельність.

Аналізуючи сценарії, експерт об'єднує всі можливості для невизначених змінних величин у більшу кількість сценаріїв. Аналіз сценаріїв звичайно готують за трьома сценаріями: очікуваним (базовий випадок, що був основою проведення аналізу чутливості) та двома додатково розробленими сценаріями – оптимістичним і песимістичним. «Найкращий», або оптимістичний, сценарій відбиває уявлення аналітика про те, наскільки поліпшуються умови реалізації проекту у тому випадку, коли всі обставини будуть більш сприятливими, ніж заплановано. Однак усі ці зміни повинні бути реалістичними. «Найгірший», або песимістичний, сценарій показує, наскільки невдалим буде проект, якщо умови його реалізації виявляться набагато гіршими, ніж передбачається.

Реалістичність набору подій ґрунтується на інформації, наскільки гіршими будуть справи в проєкті, якщо компанії не поталанить. Ці два додаткових сценарії мають бути внутрішньо послідовними [5]. Метою аналізу сценаріїв є розгляд екстремальних результатів та визначення ймовірності розподілу чистої теперішньої вартості проєкту.

Метод Монте-Карло – це метод імітації для приблизного відтворення реальних явищ. Він об'єднує аналіз чутливості (сприйнятливості) і аналіз розподілу ймовірностей вхідних змінних. Цей метод дає змогу побудувати модель, мінімізуючи дані, а також максимізувати значення даних, які використовуються в моделі. Побудова моделі починається з визначення функціональних залежностей у реальній системі. Після чого можна одержати кількісний розв'язок, використовуючи теорію ймовірності й таблиці випадкових чисел.

Менеджер проєкту як ключова фігура командної роботи по досягненню результату проєктної завдання має володіти знаннями щодо планування, оцінки та реагування на ризики. Проєктні ризики управляються менеджером проєкту, але до вирішення цього завдання в тій чи іншій мірі залучаються всі учасники проєкту. Це має значення ще й тому, що інформаційний контекст передбачає виявлення не тільки зовнішніх ризиків, але й внутрішніх ризиків.

Список використаної літератури:

1. Верба В. А. Проєктний аналіз: [підруч.] / В. А. Верба, О. А. Загородніх. – К.: КНЕУ, 2000.
2. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика: теорія і практика : [навч. посіб.] / Л.М. Борщ – К. Знання, 2005. – 470 с.
3. Виленский П. Л. Оценка эффективности инвестиционных проектов. / П. Л. Виленский. – М.: Дело, 2002 – 888 с.
4. Хобта В.М. Управление инвестиционными рисками. / В. М. Хобта – Донецк, 1996 – 352 с.
5. Анализ проектных рисков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://finswin.com>